

Midlertidig forskrift om unntak fra plan- og bygningsloven for innkvartering av personer som søker beskyttelse (asylsøkere)

Dato	24.08.2016 nr. 997
Departement	Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Publisert	I 2016 hefte 12 s 1893
Ikrafttredelse	24.08.2016 - 01.01.2018
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-2008-06-27-71-§19-2, LOV-2008-06-27-71-§20-1, LOV-2008-06-27-71-§20-4, LOV-2008-06-27-71-§20-5, LOV-2008-06-27-71-§21-3, LOV-2008-06-27-71-§21-8, LOV-2008-06-27-71-§23-8, LOV-2008-06-27-71-§30-5, LOV-2008-06-27-71-§31-2
Kunngjort	26.08.2016 kl. 14.40
Journalnr	2016-0861
Korttittel	Forskrift om unntak fra pbl. for innkvartering av asylsøkere

---

Innholdsfortegnelse

Midlertidig forskrift om unntak fra plan- og bygningsloven for innkvartering av personer som søker beskyttelse (asylsøkere)	1
Innholdsfortegnelse	2
Generelt	3
Kommunens saksbehandling.....	3
Kommunens og Fylkesmannens behandling av klage.....	4
Ansvar.....	4
Særskilt adgang til å unnta fra krav om søknad og tillatelse.....	4
Veiledning til midlertidig forskrift om unntak fra plan- og bygningsloven for innkvartering av personer som søker beskyttelse (asylsøkere).....	5
1. Innledning – Plan- og bygningslovens ordinære regler for søknad og tillatelse gjelder i utgangspunktet også i ekstraordinære situasjoner	5
2. Merknader til de enkelte bestemmelsene	6

Hjemmel: Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 24. august 2016 med hjemmel i lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) § 19-2, § 20-1, § 20-4, § 20-5, § 21-3, § 21-8, § 23-8, § 30-5 og § 31-2.

Generelt

§ 1. Forskriftens virkeområde og formål

Formålet med forskriften er å sikre rask etablering av midlertidige

- a) mottak for innkvartering av personer som søker beskyttelse (asylsøkere), jf. utlendingsloven § 95, og
- b) omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år, jf. barnevernloven § 5A-1.

Forskriften gjelder ved ekstraordinære situasjoner. Myndigheten til å avgjøre når det foreligger en ekstraordinær situasjon, er lagt til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Det kan gis tillatelse etter denne forskriften for midlertidige tiltak med varighet av 1 år av gangen, med mulighet for forlengelse én gang.

§ 2. Forholdet til forvaltningsloven

Forvaltningslovens regler om enkeltvedtak og klage gjelder med de særlige bestemmelser som er gitt i plan- og bygningsloven, jf. plan- og bygningsloven § 1-9.

§ 3. Arealplans virkning for plassering av midlertidige byggverk

Arealplan har ikke bindende virkning for byggverk som skal plasseres midlertidig dersom tiltaket er i samsvar med plan- og bygningsloven § 30-5, og planen selv ikke uttrykkelig forbyr plassering av midlertidige byggverk.

Kommunens saksbehandling

§ 4. Kommunens behandling av søknad om midlertidig dispensasjon fra plan

Der midlertidig bruksendring av byggverk eller plassering av midlertidig byggverk er avhengig av tillatelse og dispensasjon fra plan eller planbestemmelser, skal felles søknad om dispensasjon og søknad om tillatelse avgjøres av kommunen innen 2 uker fra fullstendig søknad er mottatt til vedtaket er sendt. Det samme gjelder der søknaden kun gjelder dispensasjon fra plan eller planbestemmelser. Fristen kan ikke forlenges.

Fristen løper i den tiden søknaden er til uttalelse hos statlige og regionale myndigheter, jf. plan- og bygningsloven § 19-1. Statlige og regionale myndigheter skal uttale seg eller fatte vedtak innen 3 dager fra de mottar søknaden elektronisk fra kommunen. Fristen kan ikke forlenges. Kommunen kan behandle og avgjøre saken etter plan- og bygningsloven dersom fristen ikke overholdes.

§ 5. Kommunens adgang til å unnta fra krav om nabovarsel

Kommunen kan unnta fra krav om nabovarsel etter plan- og bygningsloven § 19-1 og § 21-3, når det er nødvendig for å ivareta Norges internasjonale forpliktelser overfor asylsøkere. Kommunen skal stille som vilkår for å unnta fra kravet om nabovarsel at tiltakshaver på annen måte informerer naboer og gjenboere om at det er søkt om tillatelse og dispensasjon fra arealplan.

§ 6. Unntak fra byggteknisk forskrift

For midlertidig bruksendring av byggverk og plassering av midlertidig byggverk til innkvartering av asylsøkere gjøres det unntak fra følgende krav i forskrift 26. mars 2010 nr. 489 om tekniske krav til byggverk:

- a) universell utforming og tilgjengelighet i § 8-2, § 8-4, § 8-5 andre ledd, § 8-6, § 8-7, § 8-9 tredje og fjerde ledd, § 8-10 andre ledd, § 12-1 til § 12-4, § 12-5 første til femte ledd, § 12-6 til § 12-9, § 12-11 tredje ledd, § 12-12 andre ledd, § 12-13 andre ledd, § 12-15 tredje og fjerde ledd, § 12-16 andre og tredje ledd, § 12-18 og § 12-21 tredje ledd
- b) bod og oppbevaringsplass i § 12-10

- c) miljø og helse i § 13-2 og § 13-3, § 13-6 til § 13-13, § 13-16 til § 13-21
- d) energi i kapittel 14
- e) installasjoner og anlegg i § 15-1 til § 15-4, § 15-11 til § 15-15.

Midlertidig bruksendring av byggverk og plassering av midlertidig byggverk, er unntatt fra krav om automatisk brannsløkkeanlegg (sprinkling) dersom byggverket har brannalarmanlegg, rømningsveier mv. i samsvar med forskrift 26. mars 2010 nr. 489 om tekniske krav til byggverk kapittel 11, og sikkerheten til liv og helse er forsvarlig ivaretatt ved bruk av organisatoriske tiltak (brannvakter). Dokumentasjon på at tilstrekkelig brannsikkerhet er ivaretatt skal fremlegges av foretak med ansvarsrett.

Unntak etter første ledd bokstav a) til e) kan anvendes på omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år.

Kommunens og Fylkesmannens behandling av klage

§ 7. *Behandling av klage*

En klagesak skal forberedes av kommunen og sendes klageinstansen innen 1 uke etter at klagefristen er utløpt, jf. forvaltningsloven § 29. Klageinstansen skal avgjøre saken innen 1 uke. Fristene kan ikke forlenges.

Oversitter kommunen fristen i første ledd, kan klagen tas under behandling av klageinstansen.

Ansvar

§ 8. *Tiltakshavers ansvar*

Tiltakshaveren har ansvaret for at søknad om tillatelse utformes i tråd med de krav som følger av plan- og bygningsloven § 21-2 og kapittel 5 i forskrift 26. mars 2010 nr. 488 om byggesak. Der tiltaket krever det, plikter tiltakshaveren å videreføre sitt ansvar til ansvarlige foretak.

Tiltakshaveren har ansvaret for at tiltaket ikke er i strid med annet regelverk.

Tiltakshaveren har ansvaret for at tiltak etter denne forskrift utføres og brukes i samsvar med krav gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven, i den utstrekning denne forskriften ikke gjør unntak fra disse kravene.

Særskilt adgang til å unnta fra krav om søknad og tillatelse

§ 9. *Særskilt adgang for departementet til å fatte beslutning om unntak fra krav om søknad og tillatelse*

Ved behov for særskilt rask avgjørelse, kan departementet uten at det er innkommet søknad om tillatelse, fatte beslutning om å unnta fra krav om søknad og tillatelse for midlertidig bruksendring etter plan- og bygningsloven for byggverk som skal brukes til innkvartering av asylsøkere eller omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år. Det samme gjelder for midlertidig plassering av byggverk til disse formålene. Slik beslutning kan gis for inntil 1 år om gangen, og kan forlenges én gang etter denne forskriften. Ved beslutning om unntak gjelder § 6. Departementet kan fravike kravet om at dokumentasjon må fremlegges av foretak med ansvarsrett.

Beslutning om unntak etter første ledd kan bare gis etter anmodning fra statlig myndighet. Departementet skal fatte beslutning senest 1 uke etter mottak av slik anmodning.

Kommunen gis frist på 5 dager til å uttale seg før departementet fatter beslutning om unntak etter første ledd. I særskilte tilfeller kan departementet fravike kravet til å innhente uttalelse. Ved beslutning om unntak skal departementet informere kommunen om at unntaket er benyttet.

§ 10. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft straks, og gjelder til 1. januar 2018.

Veiledning til midlertidig forskrift om unntak fra plan- og bygningsloven for innkvartering av personer som søker beskyttelse (asylsøkere)

1. Innledning – Plan- og bygningslovens ordinære regler for søknad og tillatelse gjelder i utgangspunktet også i ekstraordinære situasjoner

Utgangspunktet etter plan- og bygningsloven er at loven gjelder generelt. Dette betyr i praksis at loven i seg selv ikke har egne særregler som kan sikre raskere prosesser i ekstraordinære situasjoner. Loven har i utgangspunktet heller ikke egne særregler for asylmottak eller omsorgssentre. Den midlertidige forskriften er i så måte et unntak fra lovens utgangspunkt.

Selv om ikke plan- og bygningsloven har bestemmelser som tar høyde for ekstraordinære situasjoner, har kommunene likevel et visst handlingsrom til å behandle saker raskt, og til å styre sakens utfall. I fellesbrevet fra kommunal- og moderniseringsministeren og justis- og beredskapsministeren av 22. oktober 2015 er det gitt en oversikt over muligheter som kommuneloven og plan- og bygningsloven gir for å sikre raskere avgjørelser. I brevet er det også gitt eksempel på hvordan begrunnelse for midlertidig dispensasjon kan utformes i ekstraordinære situasjoner.

Departementet gjør for øvrig oppmerksom på at etter plan- og bygningsloven § 21-7 om tidsfrister med særskilte virkninger, så skal tiltak som oppfyller bestemte kriterier avgjøres av kommunen innen 3 uker. Tillatelse anses ellers som gitt. Vilårene som gjelder avhenger av om det er tale om tiltak som skal forestås av ansvarlige foretak, jf. plan- og bygningsloven § 20-3, eller om det er tiltak som tiltakshaver selv kan forestå, jf. plan- og bygningsloven § 20-4.

Departementet minner for ordens skyld om at plan- og bygningsloven § 21-7 gir kommunene hjemmel og - i enkelte tilfeller plikt - til å behandle saker raskt, også når det ikke er tale om ekstraordinære situasjoner. Vi vil bare kort nevne to mulige tilfeller:

1) Saker hvor kommunen gjør unntak fra krav om ansvarsrett

Kommunen har adgang til å unnta fra krav om ansvarsrett dersom dette er unødvendig, se plan- og bygningsloven § 23-1 tredje ledd. Som eksempel på tilfeller hvor unntaket kan være aktuelt å bruke, nevner forarbeidene bl.a. tiltak som ikke omfattes av byggt teknisk forskrift, tiltak hvor oppgavene teknisk sett er enkle og bruksendring som ikke nødvendiggjør ombyggingarbeider, se kapittel 2.9 i Prop.122 L (2009-2010) Endringer i plan- og bygningsloven (byggesaksdelen). Det følger videre av forarbeidene at adgangen til å unnta fra kravet om ansvarsrett også kan omfatte større tiltak, for eksempel bruksendring fra hotell til asylmottak uten bygningsmessige endringer. Departementet viser for øvrig til sak 15/4533 som omtaler adgangen til å unnta fra kravet om ansvarsrett.

Dersom kommunen unntar fra krav om ansvarsrett, vil tiltaket kunne forestås av tiltakshaver, jf. plan- og bygningsloven § 20-4. Etter plan- og bygningsloven § 21-7 tredje ledd skal søknader som omfattes av § 20-4 avgjøres av kommunen innen 3 uker, ellers regnes tillatelse som gitt.

2) Saker som gjelder midlertidig plassering av byggverk

Det følger av langvarig og etablert praksis at arealplan ikke har virkning for midlertidige tiltak som skal stå plassert inntil 2 år, med mindre planen selv uttrykkelig forbyr slike tiltak, se i den forbindelse Ot.prp.nr.45 (2007-2008) side 250. Angir planen forbud mot spesifiserte midlertidige tiltak som eksempelvis plassering av campingvogner, brakker, floteller (flytende losjiskip) eller lignende innenfor et område, vil det ved plassering av slike tiltak være nødvendig å søke om dispensasjon fra planen. Videre er det en forutsetning at tiltaket ikke kommer i strid med plan- og bygningsloven § 30-5. Departementet viser for øvrig til følgende uttalelser som omtaler arealplans virkning for midlertidige tiltak, se sak 11/1161, sak 14/1518 og sak 14/1296.

Plassering av midlertidige tiltak som skal stå inntil 2 år, og som ikke trenger dispensasjon fra arealplan, reguleres av plan- og bygningsloven § 20-4. Som det følger av punkt 4.1.3 nedenfor gjelder det ikke noen størrelsesbegrensning for midlertidige tiltak. Det sentrale er at tiltaket skal stå midlertidig, dvs. inntil 2 år, og at kriteriene i plan- og bygningsloven § 30-5 for øvrig er oppfylt.

Forutsatt at disse vilkårene er oppfylt og det ikke er behov for uttalelse, samtykke eller tillatelse fra andre myndigheter, skal søknaden avgjøres av kommunen innen 3 uker, jf. plan- og bygningsloven § 21-7 tredje ledd.

I beredskapssammenheng kan et praktisk eksempel for staten på situasjoner hvor denne muligheten kan være særlig relevant, være ved plassering av midlertidige teltleirer eller brakkeleirer på statlig eid eiendom som eksempelvis brukes som militærleir.

2. Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 1 Forskriftens virkeområde og formål

Formålet med den midlertidige forskriften er å sikre rask behandling av asylmottak og omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år.

Forskriften kommer kun til anvendelse ved ekstraordinære situasjoner. Ekstraordinære situasjoner omfatter fredssituasjoner hvor tungtveiende samfunnsinteresser må ivaretas. Ekstraordinære situasjoner i denne sammenheng vil være massetilstrømming av asylsøkere.

Kompetansen til å konstatere at det foreligger en ekstraordinær situasjon foreslås lagt til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Etter forskriften er det mulig å gi tillatelse til midlertidige tiltak med varighet inntil 1 år, med mulighet for forlengelse én gang dersom dette er nødvendig.

Til § 2 Forholdet til forvaltningsloven

Det er ikke hjemmel i plan- og bygningsloven til å fravike forvaltningslovens regler gjennom denne forskriften. Forvaltningslovens regler gjelder dermed, jf. også plan- og bygningsloven § 1-9. Dette innebærer at forvaltningslovens regler om blant annet begrunnelse etter § 24 og § 25 og klagerett etter § 28, også gjelder ved behandling av søknader som omfattes av den midlertidige forskriften.

Til § 3 Arealplans virkning for plassering av midlertidige byggverk

Det følger av langvarig og etablert praksis at arealplan ikke har virkning for midlertidige tiltak som skal stå plassert inntil 2 år, med mindre planen selv uttrykkelig forbyr slike tiltak, se i den forbindelse Ot.prp.nr.45 (2007-2008) side 250. Angir planen forbud mot spesifiserte midlertidige tiltak som eksempelvis plassering av campingvogner, brakker eller lignende innenfor et område, vil det ved plassering av slike tiltak være nødvendig å søke om dispensasjon fra planen.

Det er videre en forutsetning for unntaket at tiltaket ikke kommer i strid med plan- og bygningsloven § 30-5, dvs. tiltaket må ikke hindre allmenn ferdsel, friluftsliv eller på annen måte føre til vesentlig ulempe for omgivelsene. Relevante hensyn i denne vurderingen kan være blokkering av adkomst til attraktive områder for friluftsliv, for eksempel badeplasser, eller dersom tiltaket på annen måte «båndlegger» attraktive friluftsområder slik at allmennheten ikke så lett slipper til. Det kan også være at plasseringen av tiltaket skaper ulemper for livet ellers i naturen, eller har sidevirkninger i form av forsøpling, sanitærproblemer, mv.¹

Hvis tiltaket plasseres i strid med kriteriene i plan- og bygningsloven § 30-5, vil tiltaket være ulovlig slik at sanksjonsreglene i plan- og bygningsloven kapittel 32 kommer til anvendelse.

Det gjelder ikke noen størrelsesbegrensninger så lenge det er tale om midlertidige tiltak inntil 2 år og kriteriene i plan- og bygningsloven § 30-5 for øvrig er oppfylt.

Selv om et midlertidig tiltak som skal stå plassert inntil 2 år, ikke krever dispensasjon fra plan, vil det likevel være nødvendig med søknad om tillatelse. Dette følger av plan- og bygningsloven § 20-1 første ledd bokstav j) jf. § 20-2. Dette er tydeliggjort i forskriften § 5 andre ledd.

¹ Se bl.a. side 4-5 i Rundskriv H-09/05 Båt på land Hus på vann.

Til § 4 Kommunens behandling av søknader om tillatelse

Kommunens frist for å behandle søknader om tillatelse er 2 uker.

Fristen for statlige og regionale myndigheter til å avgi uttalelse eller fatte vedtak er 3 dager. Dersom statlige og regionale myndigheter oversitter fristen, så kan kommunen behandle og avgjøre saken etter plan- og bygningsloven. En eventuell tillatelse etter plan- og bygningsloven erstatter imidlertid ikke krav om offentlig tillatelse etter annen lovgiving, som for eksempel arbeidsmiljøloven, vegloven, havne- og farvannsloven eller barnevernloven. Kravet til å følge annen lovgiving vil gjelde parallelt. Det er tiltakshaver som har ansvaret for at tiltaket ikke gjennomføres før forholdet til andre myndigheter er brakt i orden.

- Avslag krever hjemmel i plan- og bygningsloven

For å kunne avslå søknader må kommunen kunne vise til avslagshjemmel i plan- og bygningsloven eller arealplan. Ved behandlingen av søknad om dispensasjon og/eller bruksendring til asylmottak eller omsorgssenter er det ikke relevant å legge vekt på forhold som etnisitet, kjønn, religion, frykt for mulig uønsket oppførsel o.l.

Det er ikke adgang til å avslå søknader om asylmottak eller omsorgssenter med den begrunnelse at etablering av mottak kan få betydning for turistnæringen i kommunen, føre til fall i boligverdi eller at kommunen ikke har tilstrekkelig med barnehager, skoler, helsepersonell, politi o.l. Årsaken til dette er at disse forholdene reguleres ikke av plan- og bygningsloven og kan da heller ikke brukes som gyldig avslagsgrunn.

For ordens skyld minnes det om at kommuner som har asylmottak eller omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere får utbetalt et vertskommunetilskudd av UDI. Dette tilskuddet skal dekke de gjennomsnittlige kostnadene knyttet til det å ha et mottak, avhengig av størrelsen på mottaket. Tilskuddet skal sette kommunene i stand til å tilpasse tjenesteapparatet i tråd med de oppgavene de skal løse. Ordningen med vertskommunetilskudd reguleres av UDIs rundskriv RS 2011-025 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak eller omsorgssenter.

Til § 5 Kommunens adgang til å unnta fra krav om nabovarsel

Kommunen kan etter denne bestemmelsen unnta fra kravet om nabovarsel ved søknad om dispensasjon fra plan. Dersom kommunen velger å unnta, skal kommunen stille som vilkår at tiltakshaver eksempelvis gjennomfører informasjonsmøte med naboer eller på annen måte informerer naboer og gjenboere om tiltaket. Informasjonsmøter vil kunne være et effektivt alternativ til nabovarsel ettersom dette vil gi naboer og gjenboere anledning til å møte og snakke direkte med tiltakshaver. Dette kan bidra til å avklare eventuelle spørsmål og bekymringer som naboer og gjenboere måtte ha. Det er for øvrig også fullt mulig for tiltakshaveren selv å bidra til raskere prosesser ved å gå fra dør til dør og innhente samtykke eller merknader fra naboene.

Til § 6 Unntak fra byggtekniske krav

Etter denne bestemmelsen gjøres det en rekke unntak fra krav som følger av byggteknisk forskrift. Dette gjelder blant annet krav til universell utforming og tilgjengelighet, energi, bod og oppbevaringsplass og heis.

Unntak fra krav i byggteknisk forskrift kan på lengre sikt påvirke menneskers liv og helse. Det er viktig at byggverk tåler de påkjenninger de kan forventes å bli utsatt for, at det er forsvarlig adgang til hygienisk betryggende drikkevann og at vanninstallasjoner er korrekt utført for å unngå at det oppstår legionella eller lignende. Krav som er satt for å ivareta personers liv og helse, som konstruksjonssikkerhet, tilstrekkelig brannsikkerhet, fare mot flom og skred, samt vann- og avløpsinstallasjoner gjøres det således ikke unntak fra.

Etter gjeldende byggteknisk forskrift, er det i dag mulig å unnta fra kravet om sprinkling for midlertidige byggverk som skal stå i inntil 2 år. Etter departementets vurdering vil det ved en midlertidig bruksendring av eksisterende byggverk fremstå som både uforholdsmessig kostbart og unødige strengt å kreve sprinkling av et byggverk som kun skal benyttes i en kortvarig periode. Det vil være fullt mulig å oppnå tilstrekkelig sikkerhet på annen måte. Departementet mener kravet til brannalarmanlegg og rømningsveier skal ligge fast. Departementet foreslår å videreføre unntak fra kravet til sprinkling for midlertidig bruksendring av eksisterende byggverk og ved plassering av midlertidige byggverk over 2 etasjer forutsatt at byggverket ellers oppfyller krav til brannalarmanlegg og rømningsveier, samt at tiltakshaver i tillegg sørger for døgntilstandlig brannvakthold. Tiltakshaver må uavhengig av unntaket fremlegge vurdering av brannsikkerheten som dokumenterer at brannsikkerheten er tilstrekkelig ivarettatt.

Dette unntaket foreslås kun å gjelde for asylmottak, ikke for omsorgssentre for enslige, mindreårige asylsøkere under 15 år, se imidlertid nedenfor.

- Det er ikke et generelt krav om sprinkling for bygg som brukes til asylmottak eller omsorgssentre

Departementet har mottatt flere henvendelser med spørsmål om bygg som skal brukes som asylmottak eller omsorgssentre, alltid må ha sprinkleranlegg. Departementet vil understreke at kommunene ikke har adgang til å oppstille et slikt krav på generelt grunnlag.

Plassering av byggverk i risikoklasser er regulert i TEK 10 § 11-2. Som det fremgår av rundskriv H-4/15 om asylmottak, er det generelle utgangspunktet at sentraliserte asylmottak normalt plasseres i risikoklasse 6, mens boliger som tas i bruk som desentraliserte asylmottak, antas å ligge i risikoklasse 4. Det samme gjelder for omsorgssentre. Som det fremgår av rundskriv H-4/15 er det fullt mulig etter gjeldende regler å plassere byggverk som brukes som asylmottak i en lavere risikoklasse, for eksempel risikoklasse 4. Dette gjelder også andre typer bygg enn boliger.

Forutsetningen for å kunne gjøre dette er at:

1. det er få mennesker i byggverket og at
2. det er et oversiktlig byggverk som er tilrettelagt for rask og enkel rømning og redning. Eksempel på dette kan være byggverk i inntil to etasjer (dette inkluderer modul- eller brakkebygg) med et fungerende brannalarmanlegg. Høyere byggverk enn to etasjer kan av hensyn til personsikkerhet være mer problematisk å plassere i en lavere risikoklasse enn risikoklasse 6.

- Forholdet til brann- og eksplosjonsvernloven. Krav fra forsikringsselskap

Når et byggverk oppføres, bygges om eller bruksendres, reguleres kravene til brannsikkerhet av plan- og bygningsloven og TEK 10. Det er tiltakshaver som har ansvaret for at tiltaket oppfyller kravene i plan- og bygningslovgivningen. Etter at bygget er tatt i bruk, gjelder brann- og eksplosjonsvernloven. Etter dette regelverket er det eieren av lokalene mottakene etableres i, som har ansvaret for at de tekniske kravene til brannsikkerhet er ivaretatt. For mer informasjon se DSBs nettsider.

Departementet gjør videre oppmerksom på at forsikringsselskapene kan ha egne og strengere regler til brannsikkerhet enn plan- og bygningsloven. Dette er forhold som Kommunal- og moderniseringsdepartementet ikke kan påvirke.

Til § 7 Kommunens og Fylkesmannens behandling av klage

Departementet foreslår å videreføre tidsfristen på 1 uke for behandling av klage på vedtak om asylmottak eller omsorgssentre.

Fristen på 1 uke gjelder for både kommunen og klageinstansen (Fylkesmannen).

For ordens skyld presiserer departementet at vi ikke har hjemmel til å gjøre unntak i forskriften fra forvaltningslovens regler. Det vises for øvrig til forskriftens § 2 som fastslår at forvaltningslovens regler gjelder. Konsekvensen av dette er at når kommunen fatter vedtak, så gjelder 3-ukersfristen for å fremsette klage, jf. forvaltningsloven § 28. Det er først ved utløpet av klagefristen, at kommunens frist på 1 uke for å behandle klagen begynner å løpe.

Til § 8 Ansvar

Departementet viderefører bestemmelsen om tiltakshavers ansvar. Bestemmelsen fastslår kun det ansvaret som tiltakshaver allerede har etter plan- og bygningsloven, se blant annet plan- og bygningsloven § 21-2 og § 23-1.

Den midlertidige forskriften gjør ingen unntak fra andre tilgrensende lover. Tiltaket må ikke komme i strid med annet regelverk, som for eksempel naturmangfoldloven eller lov om kulturminner. I bestemmelsen presiseres det derfor at tiltakshaver har ansvaret for at tiltaket ikke kommer i strid med annet regelverk.

For det tilfellet at byggverket som tiltakshaver skal bruke som asylmottak ikke er sprinklet, vil det være tiltakshavers ansvar å sørge for at kravene til brannalarmanlegg, rømningsveier og døgnkontinuerlig brannvakthold er oppfylt.

Det er tiltakshaver som har ansvaret for å overholde krav som følger av plan- og bygningsloven, i den grad denne forskriften ikke gjør unntak fra disse. Tiltakshaver har blant annet ansvar for at det ikke tas i bruk rom som ikke er godkjent for varig opphold. Departementet er kjent med flere tilfeller hvor det blant annet i såkalte «desentraliserte» asylmottak er tatt i bruk rom som ikke er godkjent til boligformål, f.eks. kjeller, bod eller loft.

I noen tilfeller har rommene også manglet vinduer og rømningsveier. Slik bruk utgjør en klar sikkerhetsrisiko for beboerne. Departementet understreker at endret bruk av tilleggsdel (kjeller, loft og bod) til hoveddel (soverom, stue, kjøkken mm) er avhengig av særskilt søknad og tillatelse til bruksendring, se SAK 10 § 2-1 bokstav c.¹

- Tidlig dialog med kommunene er viktig

Kommunen er den viktigste samarbeidspartneren ved etablering av mottak, og er de fleste beboeres viktigste tjenesteyter. For potensielle tilbydere er det viktig å huske på at etablering av mottak får en rekke praktiske og økonomiske konsekvenser for kommunene. Det er derfor viktig at man så tidlig som mulig sikrer god og konstruktiv dialog med kommunen. Det vil da være større muligheter for at kommunen blir en medspiller i etableringsprosessen.

For ordens skyld vil departementet minne om at det er en forutsetning fra UDI at eventuelle tilbydere på tidligst mulig tidspunkt oppretter kontakt med vertskommunen, og informerer kommunen ved rådmann (med kopi til ordfører) at man har planer om mottaksetablering. Det skal også gis informasjon om mottakets kapasitet og planene for driften.

Departementet minner også om at UDI stiller som krav i anbudsprosessen at alle nødvendige statlige og kommunale tillatelser for mottaksdrift i gjeldende bygningsmasse må foreligge og dokumenteres senest på tidspunkt for kontraktsinngåelse. Dersom tilbyder ikke kan fremlegge slike tillatelser, vil dette føre til at tilbudet avvises.

- Særskilte krav etter folkehelsesloven og barnevernloven som driftsoperatør må være klar over

Den som skal etablere asylmottak eller omsorgssenter har også særskilte plikter etter hhv. folkehelsesloven og barnevernloven.

Krav til helseforhold i asylmottak er regulert i folkehelsesloven og forskrift om miljørettet helsevern. Kravene er de samme uavhengig av hvilken type asylmottak det er snakk om. Driftsoperatør skal melde til kommunen ved oppstart og ved vesentlig utvidelse eller endring av virksomheten. Det innebærer at dersom driftsoperatør innlemmer nye boenheter i sin virksomhet, skal dette meldes.

Omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år reguleres av barnevernloven med tilhørende forskrifter. Private og kommunale omsorgssentre må godkjennes etter reglene i forskrift om godkjenning av private og kommunale institusjoner, jf. barnevernloven § 5A-7. Det er regionalt nivå i Barne-, ungdoms- og familieetaten som treffer vedtak om godkjenning, bortfall av godkjenning og fastsetting av frist for retting av mangler, jf. godkjenningsforskriften § 3.

Alle omsorgssentre må tilfredsstille krav i forskrift om krav til kvalitet og internkontroll i barneverninstitusjoner, jf. barnevernloven § 5A-7. Det følger av kvalitetsforskriftens § 14 at departementet kan gi dispensasjon fra krav i kvalitetsforskriften i ekstraordinære situasjoner. Dispensasjon kan gis for en periode på inntil tolv måneder. Det kan søkes om dispensasjon på nytt. Departementets myndighet til å avgjøre søknader om dispensasjon er delegert til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

¹ Det er tiltakshaveren selv som søker om bruksendring fra tilleggsdel til hoveddel, jf. SAK 10 § 3-1 bokstav c).

Til § 9 Særskilt adgang til å unnta fra krav om søknad og tillatelse

Etablering av mottak eller omsorgssentre skal som hovedregel behandles av kommunen etter søknad om tillatelse til kommunene. De reduserte saksbehandlingsfristene som fremgår av av § 4 og § 7 bør i de fleste tilfeller være tilstrekkelig for å sikre raske nok prosesser selv i ekstraordinære situasjoner.

Det kan imidlertid oppstå situasjoner hvor det er nødvendig å kunne fatte beslutninger enda raskere enn det den midlertidige forskriften ellers legger opp til. I saker der det er behov for særskilt rask avgjørelse følger det av § 9 at departementet kan beslutte unntak fra krav om søknad og tillatelse i saker der det er behov for særskilt rask avgjørelse.

Terskelen for å kunne bruke unntaksbestemmelsen er høy. Bestemmelsen er kun tenkt brukt i situasjoner hvor statlige myndigheter, UDI og Bufdir, har behov for at det tas raskere avgjørelses enn det forskriften ellers legger opp til.

Da det ikke er hjemmel til å gjøre unntak fra krav til arealplan, vil unntaksmuligheten være avgrenset til å gjelde unntak fra krav i byggesaksdelen av plan- og bygningsloven. De mest typiske eksemplene vil være der det er tale om plassering av midlertidige tiltak (telteirer eller brakkeleirer) på for eksempel eiendom i statlig eie, eller hvor midlertidig bruksendring av et byggverk vil være i tråd med plan.

Krever tiltaket dispensasjon fra plan eller planbestemmelser, vil dette være et forhold som først må avgjøres av kommunen, jf. § 4.

Eventuelle søknader om tiltak som har lengre varighet enn det den midlertidige forskriften legger opp til, som er 1 år + 1 år, vil måtte følge de vanlige saksbehandlingsreglene i plan- og bygningsloven.

Det er kun er statlige myndigheter som UDI eller Bufdir som kan be departementet om å bruke unntaksbestemmelsen. Private driftsoperatører kan altså ikke be om at unntaket brukes. De må forholde seg til kommunen gjennom søknad etter plan- og bygningsloven.

Ved eventuell beslutning om unntak fra krav om søknad og tillatelse, gjelder også unntakene fra byggt tekniske krav som følger av forskriftens § 6. Beslutning om unntak gjelder kun etter plan- og bygningsloven. Det er tiltakshaver som selv har ansvaret for at byggverket som skal brukes til mottak, er i overensstemmelse med krav gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven og annet tilgrensende regelverk, som for eksempel veglova, arbeidsmiljøloven, folkehelseloven, brannvernloven, forurensningsloven med mer.

Det er både i kommunenes og statens interesse at man kommer frem til gode løsninger ved etablering av mottak eller omsorgssentre i en ekstraordinær situasjon. Kommunene har mye kompetanse som er viktig for departementet, og som vil være en viktig ressurs når beslutning skal fattes. Dersom departementet mottar anmodning fra statlig myndighet om å bruke unntaksbestemmelsen, skal derfor kommunen gis mulighet til å uttale seg før beslutning om unntak fattes. Fristen kommunen får til å uttale seg er satt til 5 dager. Fristen kan fravikes, dersom det oppstår en helt akutt situasjon som må løses på så kort tid at det ikke vil være mulig eller forsvarlig å vente selv 5 dager på uttalelse fra kommunen.

Dersom departementet benytter adgangen til å beslutte unntak fra krav om søknad og tillatelse, vil kommunen bli informert om dette.